

גמ' סנהדרין (ה:) - קבלת רשות להורות ומורה הלכה בפני רבו

רב דניאל שטיין

א. חי' הר"ן סנהדרין (ה.) ד"ה יורה - וה"ר דוד בונפי"ר ז"ל תירץ וכו' ודאי היחיד מומחה שיודע הדין כשר מן התורה להורות ופטור מתשלומין, ומשו"ה קא מקשו אי דגמיר והוא דין כשר מדאורייתא למה ליה למשקל רשותא מהנשיא לפוטרו מן התשלומין הלא הוא עצמו פטור מתשלומין אם טעה אפילו מדאורייתא. ומשני משום מעשה שהיה וכו'. וגזרו תלמיד אל יורה הלכה אא"כ נטל רשות מרבו ומכח גזרה זו הוצרכו בעלי הוראה ליטול רשות להורות כדי שיפטרו מתשלומין אם טעו וכו'.

ב. רמב"ם (פ"ד סנהדרין ה"ח) - ויש להן למנות כל מי שירצו לדברים יחידים, והוא שיהיה ראוי לכל הדברים, כיצד חכם מופלא שראוי להורות לכל התורה כולה יש לבית דין לסמוך אותו וליתן לו רשות לדון ולא להורות באיסור והיתר, או יתנו לו רשות באיסור והיתר ולא לדון דיני ממונות, או יתנו רשות לזה ולזה אבל לא לדון דיני קנסות וכו'.

ג. רמ"א (יו"ד סי' רמ"ב סע' י"ד) - ענין הסמיכות שנהגו בזמן הזה, כדי שידעו כל העם שהגיע להוראה ומה שמורה הוא ברשות רבו הסומכו.

ד. משנה נדה (ט:): - כל הכשר לדון כשר להעיד, ויש שכשר להעיד ואינו כשר לדון.

ה. רמב"ם (פ"א מלכים ה"ה) - אין מעמידין אשה במלכות שנאמר עליך מלך ולא מלכה, וכן כל משימות שבישראל אין ממנים בהם אלא איש.

ו. רמ"א (יו"ד סי' א' סע' א') - יש אומרים דאין להניח נשים לשחוט שכבר נהגו שלא לשחוט וכן המנהג שאין הנשים שוחטות.

ז. פ"ת (ח"מ סי' ז' ס"ק ה') - וכתב בספר ברכי יוסף אף דאשה פסולה לדון מ"מ אשה חכמה יכולה להורות הוראה וכן מתבאר מהתוספות [נדה נ' ע"א ד"ה כל הכשר] לחד שינויא דדבורה היתה מלמדת להם דינים.

ח. גמ' עירובין (סב:סג.) - מהו לאורויי במקום רבו, אמר ליה אפילו ביעתא בכותחא בעו מיניה מרב חסדא כל שני דרב הונא ולא אורי וכו', רב המנונא אורי בחרתא דארגו בשני דרב חסדא וכו' דתלמיד חבר דליה הוה וכו', אמר רבא ולאפרושי מאיסורא אפילו בפניו שפיר דמי, רבינא הוה יתיב קמיה דרב אשי, חזייה לההוא גברא דקא אסר ליה לחמריה בציינא בשבתא, רמא ביה קלא ולא אשגח ביה, אמר ליה ליהוי האי גברא בשמתא, אמר ליה כי האי גוונא מי מתחזא כאפקרותא, אמר ליה אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה', כל מקום שיש בו חילול השם אין חולקין כבוד לרב. אמר רבא בפניו אסור, וחייב מיתה, שלא בפניו אסור, ואין חייב מיתה.

ט. חי' הר"ן סנהדרין (שם) - ואפילו מת רבו עשו הנשיא כרבו מובהק שיצטרכו הבית דין הסומכים ליטול רשות מן הנשיא שיסמכו הנסמך בפירוש להוראה ולדין.

י. חי' הר"ן סנהדרין (שם) ד"ה באותה - אמר רבא בפניו אסור וחייב מיתה שלא בפניו אסור ואינו חייב מיתה וה"פ בפניו ממש מיתה שלא בפניו אלא שהוא תוך ג' פרסאות אסור מדאורייתא ואין חייב מיתה וכו' ולפי זו גזרה זו שהיא מדרבנן הויא וכו' חוץ לג' פרסאות וכו'. ומשמע לה"ר דוד ז"ל דמה שהוא אסור מן התורה אפילו בנטילת רשות וכו' ולי אינה וכו' לעולם אימא לך דבנטל מותר וטעמא דמילתא דכיון דמשום יקרא דרבי' הוא מצי מחיל דהא קי"ל רב שמחל על כבודו כבודו מחול.

יא. גמ' קידושין (לב:לב:) - ורב יוסף אמר אפי' הרב שמחל על כבודו כבודו מחול, איני והא רבא משקי בי הלולא דבריה, ודל ליה כסא לרב פפא ולרב הונא בריה דרב יהושע וקמו מקמיה, לרב מרי ולרב פנחס בריה דרב חסדא ולא קמו מקמיה, איקפד ואמר, הנו רבנן רבנן, והנו רבנן לאו רבנן ותו, רב פפא הוה משקי בי הלולא דאבא מר בריה, ודלי ליה כסא לר' יצחק בריה דרב יהודה ולא קמו מקמיה, ואיקפד אפ"ה, הידור מיעבד ליה בעו.